

Aprob,

Avocatul Poporului,
Victor Ciorbea

Raport

privind vizita efectuată în Penitenciarul Craiova-Pelendava

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Penitenciarul-Craiova Pelendava, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului, prin **Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009.**

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție (inclusiv în penitenciare) în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, în principal prin: a) vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; b) formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; c) formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu.

Menționăm că „Privare de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură” (art. 34 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată).

Astfel, în conformitate cu art. 16 alin (1) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată, în zilele de 9 și 10 aprilie 2019 a fost efectuată o vizită inopinată la Penitenciarul Craiova-Pelendava.

Obiectivele vizitei au fost: consolidarea protecției persoanelor private de libertate împotriva torturii, a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante; verificarea implementării

Recomandărilor Avocatului Poporului formulate urmare a vizitei efectuate în anul 2017; selecționarea și repartizarea la muncă a persoanelor private de libertate; alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, Adjunct al Avocatului Poporului, coordonator al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, – jurist, – medic, – psiholog, consilieri în cadrul Centrului Zonal Craiova, – medic, consilier în cadrul Centrului Zonal București, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și inspector , reprezentant al Organizației pentru Apărarea Drepturilor Omului - Filiala Regională Craiova.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Penitenciarul Craiova-Pelendava a fost înființat în baza Hotărârii Guvernului nr. 347/30.04.1999, a Ordinului Ministrului Justiției nr.1199/01.06.1999, custodiind deținuți bărbați, cu vârste de peste 21 de ani.

Prin profilul unic și specificul propriu de activitate, Penitenciarul Craiova-Pelendava asigură pe lângă custodierea persoanelor private de libertate și o activitate economico-productivă, aceasta fiind o componentă reprezentativă a unității de detenție. Penitenciarul dispune de mai multe sectoare de producție și activități: ferma vegetală „Leu“, situată la 12 km de sediu, ferma cu vaci de lapte, ferma de creștere și îngrășare a porcilor, un atelier mecanic, o fabrică de nutrețuri concentrate, magazii de cereale, ateliere de preparate din carne și lapte, atelier de exploatare utilaje agricole, un teren agricol, clădiri, magazii etc.

Sectorul de deținere al Penitenciarului Craiova Pelendava cuprindea trei secții interioare de deținere și Secția de deținere exterioară Făcăi:

- **Secția interioară de deținere 1 – regim semideschis**, compusă din 3 camere (pavilioane): două pentru cazare, cu un număr total de 125 de paturi instalate; una cu rol de izolator medical cu două locuri, un cabinet medical și o sală de mese pentru deținuți.

- **Secția interioară de deținere 2 – regim semideschis**, compusă din: 4 camere de deținere cu 84 de paturi instalate și un izolator medical cu două locuri. În această secție era amplasat și un cabinet medical pentru persoanele private de libertate, precum și spații administrative (birou judecător de supraveghere, birou agent supraveghetor, sală pentru comisii).
- **Secția interioară de deținere 3 – regim deschis**, având în componență 8 camere de detenție cu 118 paturi instalate și un club pentru persoanele private de libertate, unde se afla și o bibliotecă.
- **Secția exterioară de deținere Făcăi – regim semideschis**, amplasată în zona de sud a municipiului Craiova, cu 5 camere de deținere și 118 paturi instalate.

a) capacitatea de cazare

La data de 10.04.2019 se aflau în custodia Penitenciarului Craiova-Pelendava **373 persoane private de libertate** (146 în regim deschis și 227 în regim semideschis), la o **capacitate legală de 317 locuri**, gradul de ocupare fiind de 117,67%. Numărul total de paturi instalate era de 450, **fiind ocupate 373 (capacitate existentă 82,89%)**. Gradul de ocupare la sediul unității penitenciare, excluzând secția exterioară, era de **119,20%, constatându-se supraaglomerarea și implicit nerespectarea prevederilor art. 1 alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate**.

În contextul depășirii capacității de cazare, reamintim că *echipa de vizită a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova-Pelendava în urma vizitei din anul 2017, gestionarea supraaglomerării constatate în camerele E2.10 și E2.12, unde deținuților le reveneau mai puțin de 6m³ aer pentru fiecare persoană privată de libertate, încadrată în regim semideschis*. Conform răspunsului unității penitenciare, în camerele E2.10, respectiv E2.12, au fost scoase câte două paturi. În cadrul prezentei vizite, s-a constatat că în camerele E2.10, respectiv E2.12 din cadrul Secției E2, cu o suprafața utilă de 58,12 m² fiecare, ca urmare a eliminării a câte două paturi din fiecare cameră, nu mai era supraaglomerare.

Totuși, în alte camere de deținere, respectiv E1.1 și E1.2, regim semideschis, **fiecărei persoane private de libertate îi reveneau 2,36 m², respectiv 2,60 m²**; de asemenea, în camerele de deținere E3.3 și E3.8, regim deschis din cadrul Secției E3, **s-a constatat supraaglomerare, nefiind astfel respectate dispozițiile Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017.**

În camerele de deținere E2.10 și E2.12 din cadrul Secției E2, destinate custodierii în regim semideschis, nu a fost constatată supraaglomerarea.

Având în vedere constatările echipei de vizită, apreciem că se impune o reevaluare a repartizării pe camere a persoanelor private de libertate și identificarea unor soluții pentru reducerea supraaglomerării unora dintre camere.

b) condiții de cazare

În urma vizitei din anul 2017, *echipa de vizită a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova-Pelendava înlocuirea saltelelor vechi și a paturilor cu un grad avansat de uzură (camera de deținere din cadrul Secției E1).* Conform răspunsului unității penitenciare, au fost înlocuite toate saltelele aflate în uz la persoanele private de libertate cu saltele noi. În limita fondurilor bugetare avute la dispoziție, se va continua achiziția de paturi noi. *În cadrul prezentei vizite, au fost verificate cele două camere de deținere din cadrul Secției E1, regim semideschis, și s-a constatat că saltelele erau în stare corespunzătoare, dar paturile erau vechi, fiind înlocuite doar câteva; între rândurile de paturi pavimentul avea o porțiune de beton nefinisat, cu un aspect necorespunzător, în restul camerelor pavimentul fiind placat cu gresie. Sub acest aspect, recomandăm continuarea activității de înlocuire a paturilor cu un grad avansat de uzură, amplasate în camerele de deținere din cadrul Secției E1.*

Mobilierul în camerele de deținere E1.1 și E1.2 era insuficient, bunurile și obiectele persoanelor private de libertate erau păstrate în genți sub paturi, cambuza existentă fiind prea mică pentru numărul mare de deținuți, nefiind astfel respectate prevederile art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017. Grupurile sanitare ale celor două camere din cadrul Secției E1 erau curate, dotate corespunzător (câte 6 dușuri și 6 wc cu cabine, 8 chiuvete), pavimentul era placat cu gresie și pereții cu faianță.

În camerele de deținere E2.10 și E2.12 din cadrul Secției E2, destinate custodierii în regim semideschis, condițiile de cazare erau mai bune decât în cadrul secției E1, camerele fiind amplasate în module tip apartament, câte două sau trei camere în fiecare apartament. Acestea aveau grupuri sanitare proprii (unul sau două grupuri sanitare), într-o stare bună de curățenie și igienă, fiind dotate corespunzător.

Cât privește iluminatul camerelor, *echipa de vizită a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova Pelendava, în urma vizitei din luna februarie 2017, asigurarea condițiilor corespunzătoare de aerisire și luminat natural în camera de detenție E2.12. Conform răspunsului unității penitenciare, a fost scos un tronson de paturi (două paturi), respectiv paturile de la geamul din camera mică. În urma prezentei vizite, în camera E2.12 s-a constatat că nu era suficientă lumină naturală, ferestrele fiind obturate de rufele persoanelor private de libertate.* Sub acest aspect se recomandă identificarea unei soluții pentru evitarea obturării luminii naturale din camera E2.12 (regim semideschis).

În contextul celor expuse, având în vedere numărul mare de persoane cazate în cele două camere de deținere din cadrul Secției E1 (58, respectiv 61 de persoane), dar și condițiile improprii/necorespunzătoare de detenție (lipsa luminii naturale, a ventilației), apreciem că aceste încăperi nu pot asigura condiții decente de cazare, indiferent de investițiile alocate, dat fiind construcția acestora, astfel că **se impune relocarea deținuților în alte spații.**

c) personalul penitenciarului

Cu ocazia vizitei din anul 2017, echipa de vizită a recomandat continuarea efectuării demersurilor privind încadrarea personalului pe funcțiile vacante. Conform răspunsului unității penitenciare, au fost finalizate cu succes concursurile pentru încadrarea posturilor: ofițer (inginer zootehnist) - un post; ofițer (inginer tehnologia produselor alimentare) - un post; ofițer pr. I (psiholog) - compartiment resurse umane – un post; agent administrativ pr. I (gospodar) – compartiment logistică - întreținere - două posturi; agent administrativ pr. I (responsabil popotă) - un post, iar pentru celelalte posturi vacante, fie erau concursuri în desfășurare, fie s-au făcut demersuri pentru demararea procedurii de scoatere la concurs sau ocupării prin procedura mutării din alte unități penitenciare.

La data prezentei vizite, activitatea Penitenciarului Craiova-Pelendava era asigurată de 245 de angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, **62 de posturi fiind vacante (ofițeri – 20; agenți-40; personal contractual-2)**. În cursul anului 2018, **numărul de posturi prevăzute în statul de organizare din cadrul Penitenciarului Craiova-Pelendava a fost suplimentat cu 56 de posturi** (de la 251 de posturi la sfârșitul anului 2017, la 307 posturi la sfârșitul anului 2018). În aceeași perioadă de timp, numărul de posturi ocupate în statul de organizare din cadrul Penitenciarului Craiova-Pelendava **a crescut cu un număr de 24 posturi**. Sub acest aspect, **recomandăm continuarea demersurilor privind încadrarea personalului pe funcțiile vacante.**

Pe parcursul desfășurării vizitei, conducerea penitenciarului a pus la dispoziția membrilor echipei de vizită două birouri (Evidența și organizarea muncii și biroul ofițerilor din sectorul operativ) amplasate în vecinătatea Secției E1, pentru consultarea documentelor. **Spațiile erau de dimensiuni reduse, față de personalul care desfășura activitatea în aceste birouri, iar mobilierul era insuficient pentru păstrarea și depozitarea documentelor.** Sub acest aspect, **recomandăm demersuri pentru asigurarea unor condiții de muncă corespunzătoare personalului penitenciarului.**

d) camera de vizită

Echipa de vizită a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova-Pelendava în urma vizitei din anul 2017: identificarea unor soluții pentru amenajarea corespunzătoare a spațiului de acordare vizite/pachete și continuarea demersurilor pentru realizarea unui spațiu nou în incinta Penitenciarului Craiova-Pelendava, care să aibă utilizări multiple „Pavilion multifuncțional: Post control - Punct primire deținuți, Sector acordare vizite. Conform răspunsului unității penitenciare, conducerea penitenciarului a constituit o comisie mixtă (cu personal din: logistică, siguranță și regim penitenciar, reintegrare socială), care să analizeze și să propună soluții privind reamenajarea actualului spațiu de acordare a dreptului la vizite/pachete. Propunerea privind realizarea unui spațiu nou în incinta Penitenciarului Craiova-Pelendava care să aibă utilizări multiple „Pavilion multifuncțional: Post control – Punct primire deținuți, Sector acordare vizite” a fost aprobată în Consiliul Tehnico – Economic al

Administrației Naționale a Penitenciarelor și în funcție de fondurile alocate de Ministerul Justiției la investiții, se va aloca suma necesară pentru Studiul de Fezabilitate.

În cadrul prezentei vizite, din documentele prezentate și din discuțiile purtate cu conducerea penitenciarului, a rezultat că **nu a fost alocată suma necesară pentru realizarea studiului de fezabilitate pentru propunerea privind realizarea unui spațiu nou în incinta Penitenciarului Craiova–Pelendava cu utilizări multiple „Pavilion multifuncțional: Post control – Punct primire deținuți, Sector acordare vizite”**. La data efectuării vizitei, **spațiul pentru acordarea dreptului la vizită era în același stadiu ca la vizita anterioară**. Pe cale de consecință, **reiterăm recomandarea anterior formulată referitoare la continuarea demersurilor pentru obținerea finanțării proiectului privind realizarea unui spațiu nou pentru acordarea vizitelor**.

e) selecționarea și repartizarea la muncă a persoanelor private de libertate

În temeiul prevederilor art. 173 alin. (6) din Hotărârea de Guvern. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor a emis Decizia nr. 500165/2017 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind organizarea muncii persoanelor private de libertate.

Selecționarea și repartizarea persoanelor private de libertate la muncă se efectuau după următoarele criterii: a) starea de sănătate; b) regimul de executare; c) vârstă; d) riscul pentru siguranța penitenciarului; e) conduita persoanei private de libertate; f) calificarea profesională; g) deprinderi și aptitudini; h) interdicțiile ce decurg din hotărârea de condamnare; i) cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată care pot influența comportamentul persoanei private de libertate; j) timpul avut la dispoziție pentru cunoașterea suficientă a persoanei private de libertate; k) asigurarea timpului necesar desfășurării programelor destinate sprijinirii formării profesionale a persoanei private de libertate.

În conformitate cu prevederile art. 174 alin. (1) din Hotărârea de Guvern. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, selecționarea la muncă a

deținuților se făcea cu aprobarea directorului locului de deținere, la propunerea unei comisii formate din reprezentanții sectorului reintegrare socială, regim penitenciar, medical, evidența și organizarea muncii, sub coordonarea directorului adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar, în calitate de președinte.

Conform situației prezentate de conducerea penitenciarului, **la data de 08.04.2019, din 373 persoane private de libertate, erau selecționate pentru activități lucrative 246 de persoane private de libertate**, repartizarea acestora fiind următoarea: prestări servicii - 63 persoane; gospodăria agrozootehnică - 74 persoane; deservire - 81 persoane, pază și supraveghere - 28 persoane. Pe cale de consecință, 127 deținuți nu munceau. Din informațiile furnizate de conducerea penitenciarului, unitatea se confrunta cu o situație atipică, în sensul că, deși se asigura implicarea la muncă a deținuților, unii dintre aceștia refuzau să participe, iar alții erau declarați inapți. Astfel, o soluție ar putea fi ca la transferarea deținuților să se aibă în vedere și ca aceștia să fie apți de muncă. De asemenea, considerăm că **la nivelul penitenciarului se impune desfășurarea unor campanii permanente de motivare a persoanelor private de libertate, pentru a spori participarea acestora la activitățile lucrative.**

Erau încheiate 4 contracte de prestări servicii (muncă necalificată) cu persoane juridice.

Din totalul persoanelor selectate, la data mai sus menționată, au desfășurat activități lucrative 154 de deținuți (prestări servicii - 35 persoane; gospodăria agrozootehnică - 43 persoane; deservire - 63 persoane, pază și supraveghere - 13 persoane), ceilalți 92 nu au desfășurat activități lucrative din diverse cauze (prezentare în instanță - 2; scutire medicală - 11; prezentare la comisia de muncă - 36, pregătire pentru transfer - 3; refuz de a se prezenta la muncă în ziua respectivă - 7; recompensare cu învoire în afara unității penitenciare - 20; rezervare pentru punctele de lucru exterioare - 2 și planificare în zi liberă - 11). 127 de persoane private de libertate nu erau selecționate la activități lucrative din diferite motive, cu titlu de exemplu: inapți - 16; pregătiți pentru transfer - 4; deținuți cu probleme speciale (limitați psihic - 5; persoane private de libertate venite recent prin transfer - 2 și refuz de a desfășura activități lucrative - 11). **Din verificarea evidențelor în format electronic, nu s-a putut stabili cauza pentru care 90 de persoane private de libertate nu erau selecționate la muncă, fapt pentru care recomandăm includerea unei mențiuni**

referitoare la cauza neselectării la muncă. În plus, precizăm că din interviurile cu persoanele private de libertate, unii deținuți au relatat că nu doresc să mai muncească, motivat de faptul că au primit amânări ale punerii în libertate de către instanțele judecătorești, în legătură cu cererile formulate pentru liberarea condiționată, astfel că nu se mai simțeau motivați pentru participarea la muncă. Sub acest aspect, apreciem că se impune o amplă consiliere a deținuților, în sensul explicării beneficiilor participării la muncă.

Echipa de vizită consideră necesar ca administrația locului de deținere să întreprindă demersurile necesare pentru identificarea posibilităților de a asigura folosirea la muncă a unui număr cât mai mare de deținuți, în conformitate cu prevederile art. 173, alin. (1) din Hotărârea de Guvern. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013. De asemenea, trebuie avute în vedere și prevederile art. 173 alin. (5) din același regulament – *„munca prestată de deținuți urmărește menținerea și creșterea capacității acestora de a-și câștiga existența după liberare și realizarea unor venituri, care se pot folosi la îmbunătățirea condițiilor de detenție, dar și pentru susținerea acțiunilor de reintegrare socială a persoanelor condamnate”*. Totodată, Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) menționează la Regula 47 (extras din cel de-al 2-lea Raport general, pagina 18) că, *„un program de activități satisfăcător (muncă, educație, sport, etc.) are o importanță crucială pentru bunăstarea deținuților”*.

Au fost vizitate mai multe puncte de lucru (ferma vegetală de la sediu; ferma de creștere și îngrășare a porcinelor; atelierul mecanic; fabrica de nutrețuri și concentrate; atelierul de preparate din carne etc.).

Ferma de creștere și îngrășare a porcinelor era compusă din mai multe hale. Au fost vizitate hala pentru tineret porcine și hala pentru reproducție. Câteva persoane private de libertate, care își desfășurau activitatea în acest sector, și-au manifestat dorința să discute cu membrii echipei de vizită. Au menționat că sunt mulțumiți de munca prestată în acest sector, au precizat că au semnat un angajament, au fost recompensați (suplimentarea unor drepturi) și au primit permisiile. Primeau echipament de protecție, se respecta programul de lucru, pauza de masă, timpul legal de odihnă, și în fiecare lună li se prelucrau normele de protecția muncii, fiind asigurate măsurile de securitate și sănătate în muncă. O altă persoană privată de libertate,

care provenea din mediul rural, a precizat că înainte de a fi selecționată la muncă în ferma de porcine a fost întrebată de membrii din comisia de selecționare dacă a mai lucrat în acest domeniu. Considera că i s-a respectat opțiunea privind selecționarea și repartizarea la muncă, ținându-se cont de experiența sa în creșterea porcinelor. *Aceeași persoană a precizat că nu înțelegea cum unii deținuți refuzau să muncească, în situația în care în acest sector se acordau drepturile cuvenite pentru munca prestată (erau recompensați cu 10-11 zile câștig/lună).*

Inconvenientul semnalat de persoanele private de libertate care activau în acest sector era reprezentat de numărul lor insuficient, raportat la volumul mare de lucru.

La atelierul mecanic, la fabrica de nutrețuri și concentrate, la ferma vegetală de la sediu și atelierul de preparate din carne, persoanele private de libertate purtau echipamentul de protecție și s-au declarat mulțumite de condițiile de muncă.

Din discuțiile cu deținuții a rezultat că în cadrul Comisiei de selecționare și repartizare la muncă din cadrul Penitenciarului Craiova-Pelendava erau respectate criteriile de selecționare și repartizare la muncă (starea de sănătate, regimul de executare, vârstă, calificarea profesională, deprinderi și aptitudini etc.).

Câteva persoane private de libertate au declarat că erau nemulțumite de faptul că cele mai multe locuri de muncă disponibile erau la fermele de porcine și bovine, unde volumul de muncă era mai mare. O persoană privată de libertate s-a declarat nemulțumită pentru că a solicitat să muncească, iar Comisia de selecționare și repartizare la muncă din penitenciar i-a refuzat dreptul la muncă. Echipa a verificat motivele pentru care deținutului nu i s-a aprobat cererea, și din documentele prezentate a rezultat că nu a putut fi selecționat la muncă *pentru că avea multe dosare pe rolurile instanțelor de judecată, fiind necesară prezența sa la instanțe.* În conformitate cu prevederile art. 14 lit. i), din Procedura și criteriile de selecționare și repartizare la muncă, selecționarea și repartizarea persoanelor private de libertate la muncă se efectuează în raport de *„cauzele aflate pe rolurile instanțelor de judecată, care pot influența comportamentul persoanelor private de libertate”.*

O altă persoană privată de libertate a ținut să precizeze că era diagnosticată cu o afecțiune medicală, în urma căreia i s-a stabilit aptitudinea pentru munci ușoare și a fost înțeles de comisie, fiind selecționat să desfășoare activități care nu necesitau un efort mare, respectiv la sectorul deservire.

Un deținut a menționat că s-a prezentat la comisie și a solicitat să muncească oriunde și a fost refuzat, deși în penitenciarul de unde fusese transferat desfășurase activități lucrative. În cadrul vizitei au fost verificate motivele pentru care nu i s-a aprobat cererea și a rezultat că nu a fost selecționat la muncă pentru că fusese transferat de puțin timp în Penitenciarul Craiova-Pelendava. În conformitate cu prevederile art. 14 lit. j) din Procedura și criteriile de selecționare și repartizare la muncă, selecționarea și repartizarea persoanelor private de libertate la muncă se efectuează în raport de *„timpul avut la dispoziție pentru cunoașterea suficientă a persoanei private de libertate”*.

Au fost verificate prin sondaj mai multe dosare individuale ale persoanelor private de libertate selecționate pentru muncă, care își desfășurau activitatea în diverse puncte de lucru. Dosarele verificate conțineau angajamentele care cuprindeau drepturile, obligațiile și interdicțiile prevăzute de lege în perioada desfășurării activităților lucrative, **cu excepția unui dosar, în care nu exista angajamentul persoanei private de libertate, situație în care recomandăm respectarea dispozițiilor legale.**

La dosarele persoanelor private de libertate care refuzaseră să muncească existau procese verbale întocmite de Comisia de selecționare și repartizare la muncă, în conformitate cu prevederile art. 174, alin. (8) din Hotărârea de Guvern. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

La întrebarea adresată de către membrii echipei de vizită mai multor persoane private de libertate din sectoarele de activitate vizitate despre posibilitatea obținerii calificării sau recalificării profesionale în cursul executării pedepsei privative de libertate, aceștia au răspuns că nu aveau cunoștință despre această posibilitate. Deși la vizita anterioară conducerea penitenciarului a precizat că avea posibilitatea de a califica și recalifica persoanele private de libertate în diverse activități specifice, **la data efectuării prezentei vizite nu erau înregistrate calificări sau recalificări ale persoanelor private de libertate în domeniile de activitate existente, în funcție de opțiunile și de aptitudinile acestora.**

Ținând cont de diversitatea activităților lucrative desfășurate în Penitenciarul Craiova-Pelendava, **echipa de vizită consideră oportună efectuarea demersurilor pentru organizarea cursurilor de calificare și recalificare a persoanelor private de libertate, în conformitate cu prevederile art. 193 alin. (1) și alin. (4) din Hotărârea de Guvern. nr.**

157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 („în penitenciar se pot organiza cursuri de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare și specializare a deținuților în diferite meserii, în funcție de opțiunile și de aptitudinile acestora” - în contractele de folosire la muncă a deținuților pot fi prevăzute clauze prin care operatorii economici să desfășoare sau să susțină material cursuri de formare profesională și de atestare pe meserii a acestora”).

Nu au existat în perioada 2018-2019 cazuri de accidente de muncă care să necesite acordare de asistență medicală. Conform documentelor prezentate, la data vizitei 16 persoane private de libertate erau declarate inapte de muncă datorită vârstei înaintate sau unor afecțiuni medicale cronice, iar 11 erau scutite temporar datorită unor afecțiuni medicale acute.

S-a discutat cu conducerea penitenciarului și despre modul în care se efectuează plata veniturilor ce se cuvin persoanelor private de libertate, ca urmare a muncii prestate în baza celor 4 contracte de muncă încheiate cu persoane juridice. Din documentele prezentate a rezultat că veniturile care se cuveneau persoanelor private de libertate ca urmare a muncii prestate erau înregistrate în evidența contabilă pe baza statului de plată privind sumele cuvenite, pentru o valoare de 40% din contravaloarea muncii prestate, iar restul de 60% îi revenea administrației penitenciarului.

Plata veniturilor se efectua lunar, odată cu virarea la bugetul de stat a impozitului pe venit, dar nu mai târziu de data de 25 a lunii în curs, pentru luna anterioară. Din suma câștigată, un procent de 10% se vira în contul indisponibil al persoanei private de libertate, urmând a fi acordați la punerea în libertate. Restul de 90% din suma care îi revenea era depus în contul disponibil, folosit pentru exercitarea drepturilor cuvenite (cumpărături, convorbiri telefonice, corespondență, etc.). În cursul anului 2018, numărul deținuților care au încasat venituri prin munca prestată în baza contractelor de prestări servicii a fost: ianuarie – 13; februarie – 10; martie – 17; aprilie – 29; mai – 56; iunie – 61; iulie – 60; august – 56; septembrie – 65; octombrie – 78; noiembrie – 79; decembrie – 81.

Plata pentru munca prestată se efectua în conformitate cu respectarea prevederilor art. 86 - 87 din Legea nr. 254/2013 și art. 184, alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, și nici o persoană privată de libertate nu a sesizat probleme în legătură cu modul de repartizare a veniturilor.

f) sancțiuni disciplinare

Echipa de vizită a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova-Pelendava în urma vizitei din anul 2017, evaluarea modului de întocmire a rapoartelor de incident, având în vedere numărul sancțiunilor anulate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanța de judecată în cazul unuia dintre petenți. Conform răspunsului unității penitenciare, Raportul de vizită va fi prelucrat cu tot personalul, pe bază de semnătură.

În cursul anului 2018, Comisia de disciplină a penitenciarului a aplicat 82 de sancțiuni (avertisment – 14; suspendarea dreptului de a presta muncă – 2; suspendarea dreptului de a primi vizite – 66), iar în cursul anului 2019, până la data vizitei au fost aplicate 27 de sancțiuni (avertisment – 3; suspendarea dreptului de a primi vizite – 24). Tot în anul 2018, au fost clasate de către Comisia de disciplină 32 de dosare de cercetare disciplinară, 5 sancțiuni disciplinare au fost anulate de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate și 6 sancțiuni disciplinare au fost anulate de către instanța de judecată.

În cursul anului 2019, până la data vizitei, au fost clasate de către Comisia de disciplină 12 dosare de cercetare disciplinară și 6 sancțiuni disciplinare au fost anulate de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate.

În timpul vizitei, o persoană privată de libertate a sesizat faptul că i-au fost întocmite două rapoarte de incident în decurs de 4 luni, fără să fi avut un comportament necorespunzător. Au fost verificate sancțiunile stabilite de Comisia de disciplină din Penitenciarul Craiova-Pelendava pentru persoana privată de libertate în cauză, și s-a constatat că sancțiunile comisiei de disciplină erau anulate de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate.

Echipa de vizită recomandă instruirea personalului din unitatea penitenciară referitor la întocmirea rapoartelor de incident, a situațiilor care nu pot face obiectul unui raport de incident și care nu constituie abatere disciplinară, având în vedere numărul mare de dosare de cercetare disciplinară clasate de către Comisia de disciplină. De asemenea, apreciem că se impune cercetarea prealabilă privind lămurirea incidentului sub toate aspectele și administrarea dovezilor certe în legătură cu săvârșirea abaterii disciplinare reținută în sarcina persoanei private de libertate de către Comisia de disciplină a

penitenciarului, având în vedere sancțiunile disciplinare anulate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanțele de judecată.

g) asistența psihologică și medicală

În Penitenciarul Craiova–Pelendava, asistența psihologică a persoanelor private de libertate era asigurată de către doi ofițeri specialiști-psiholog, care desfășurau activități de convorbiri individuale, evaluare psihologică, consiliere psihologică, programe de asistență psihologică, activități psihologice de grup.

Din documentele consultate a reieșit că în cursul anului 2019, în cadrul penitenciarului s-au desfășurat mai multe activități socio-educative: concursuri tematice, la care au participat 497 de persoane private de libertate, dintre aceștia **213 erau selectați pentru a desfășura activități lucrative; pregătire pentru liberare: 88 incluși**, dintre care 54 selectați la muncă; educație pentru viața de familie: 33 incluși, 28 la muncă; educație juridică: 17 incluși, din care 3 la muncă; alfabetizare: 6 incluși, din care 3 la muncă; educație civică: 24 incluși, din care 6 la muncă; activități cu ONG-uri: 87 incluși, din care 33 la muncă.

Au fost verificatele mapele programelor de asistență psihologică, constatându-se din documentul Prezența persoanelor private de libertate la programul de asistență psihologică specifică destinat persoanelor cu antecedente în toxicomanie-alcool, că inițial au fost incluse 17 persoane private de libertate. **Din cei 17 deținuți, un număr de 4 nu au participat la nici o ședință, fiind excluși din grup chiar în ziua în care au fost înscrși. Alte 3 persoane au fost excluse din grup după ce au participat la o singură ședință. Astfel, se impune desfășurarea de convorbiri individuale/ședințe de consiliere cu persoanele private de libertate care urmează să fie incluse în programe de asistență psihologică, cu scopul creșterii motivației de participare la programe și prevenirii fenomenului de absenteism la programe.**

O persoană privată de libertate s-a declarat nemulțumită de faptul că nu beneficia de măsurile de protecție pentru deținuții vulnerabili prin prisma profesiei deținute anterior arestării. A fost verificat dosarul individual al persoanei private de libertate și s-a constatat că **persoana privată de libertate fusese selectată și repartizată la activități lucrative,**

semnând angajamentul în conformitate cu prevederile art. 174 alin. (3) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

De asemenea, s-a reținut că a doua zi după depunerea sa la Penitenciarul Craiova, Comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate din penitenciar a realizat evaluarea inițială a vulnerabilității deținutului prin prisma funcției deținute anterior arestării și urmare a solicitării de a fi mutat în altă cameră. Persoana privată de libertate a fost clasificată de comisia din Penitenciarul Craiova ca persoană vulnerabilă. Deținutul a sosit la Penitenciarul Craiova–Pelendava prin transfer de la Penitenciarul Drobeta - Turnu Severin. Deși la dosarul individual al persoanei private de libertate exista Procesul verbal de evaluare a vulnerabilității întocmit de comisia din Penitenciarul Craiova, **nu a fost realizată o reevaluare a situației deținutului**, și nici persoana privată de libertate nu a solicitat menținerea ori încetarea măsurilor de protecție în conformitate cu prevederile art. 35, alin. (3) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

În cadrul Penitenciarului Craiova-Pelendava exista amenajat cabinetul de medicină generală, erau amenajate în sectorul de deținere două staționare/izolatoare pentru cazarea persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale ce impuneau supravegherea permanentă de către personalul medical (boli infecto – contagioase, afecțiuni medicale cronice acutizate, stări postoperatorii etc.).

În cadrul compartimentului medical nu exista amenajată o infirmerie, imperios necesară având în vedere numărul mare de persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice care necesitau supravegherea permanentă a stării de sănătate de către personalul medical. În urma vizitei efectuate în anul 2017, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova–Pelendava efectuarea demersurilor necesare în vederea înființării unei infirmerii, acest lucru nefiind realizat până la data vizitei curente.

Asistența medicală a persoanelor private de libertate custodiate în Penitenciarul Craiova - Pelendava era asigurată de un medic cu specializarea medicină generală/medicină de familie, cu program de activitate zilnic. De asemenea, recent fusese încadrat și postul de medic-șef. Serviciile de medicină generală erau asigurate de 6 asistenți medicali generaliști și

un asistent farmacie. **Existau vacante două posturi de asistent medical generalist și un post de asistent de igienă.**

Serviciile medicale pentru persoanele private de libertate erau acordate de către medic la cererea acestora, în baza unei programări efectuate pe fiecare secție de deținere, sau la nevoie, în timpul programului zilnic de lucru. Conform datelor consemnate în Registrului de consultații medicale, în anul 2018 au fost acordate persoanelor private de libertate **13018 consultații medicină generală**, iar în anul 2019, până la data vizitei, au fost acordate 3784 de consultații. Motivele pentru care persoanele private de libertate au fost prezentate la cabinetul medical, au fost controlul medical obligatoriu la intrarea în penitenciar, controlul medical efectuat cu ocazia transferului în alte unități penitenciare sau în caz de liberare, dar și consultații medicale acordate în situația unor afecțiuni acute (afecțiuni ale căilor respiratorii superioare, afecțiuni cardio-vasculare, afecțiuni cutanate, musculo-scheletale, digestive și uro-genitale, afecțiuni dentare etc.).

Existau întocmite fișe medicale pentru persoanele private de libertate, în care erau înregistrate consultațiile medicale, internările în spital, rezultatele consultațiilor de specialitate și al analizelor efectuate etc.

Conform registrului de boli cronice, la data vizitei se aflau înregistrate mai multe persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice (51 boli cardiovasculare, 8 diabet zaharat, 38 afecțiuni psihice, 2 HIV, 5 afecțiuni respiratorii cronice, 9 afecțiuni digestive, 16 afecțiuni hepatice, 5 afecțiuni oncologice, 4 afecțiuni neurologice etc.), care urmau tratament permanent recomandat de medicul specialist. Nu au existat dificultăți în asigurarea tratamentului medicamentos necesar acestor categorii de persoane private de libertate.

Consultațiile medicale de specialitate recomandate pentru persoanele private de libertate se efectuau la cabinete din cadrul Ambulatoriului de specialitate al Spitalului Clinic Județean de Urgență Craiova. Din verificarea documentelor medicale a rezultat faptul că în anul 2018 au fost efectuate 406 consultații de specialitate, iar în anul 2019, până la data vizitei, 70 consultații. Acestea au fost efectuate în scopul stabilirii diagnosticului și a indicației terapeutice în cazul unor afecțiuni acute care depășeau competența personalului medical (afecțiuni chirurgicale, oftalmologice, ORL, gastroenterologice etc.), dar și al

reevaluării persoanelor private de libertate diagnosticate cu afecțiuni medicale cronice (afecțiuni cardiovasculare, boli psihice, afecțiuni respiratorii, diabet zaharat și boli de nutriție etc.). În urma verificării Registrului de internări în spital a rezultat că în anul 2018 au fost înregistrate 124 de internări ale persoanelor private de libertate, din care 104 în penitenciare-spital (Penitenciarul-spital Mioveni, Penitenciarul-spital București-Rahova, Penitenciarul-spital București-Jilava, Penitenciarul-spital Dej etc.) și 20 în spitale din rețeaua Ministerului Sănătății (Spitalul Clinic Județean de Urgență Craiova, Spitalul Clinic Municipal „Filantropia” Craiova), iar în anul 2019 până la data vizitei au fost înregistrate 46 internări în penitenciare-spital și 4 internări în unități medicale din rețeaua Ministerului Sănătății.

Conform Registrului de evidență al administrării tratamentului psihotrop, la data vizitei 10 persoane diagnosticate cu afecțiuni psihice primeau tratament psihotrop recomandat de medicul specialist. Distribuirea tratamentului strict supravegheat era efectuată la cabinetul medical, persoanele private de libertate semnând pentru administrarea acestuia în Registrul de tratament psihotrop.

Hrana zilnică a persoanelor private de libertate era preparată la blocul alimentar al unității, conform situației de efective transmisă zilnic de conducerea unității.

Persoanele private de libertate serveau masa în sala de mese, amenajată și dotată cu mobilier adecvat. În ziua vizitei au fost servite la masa de prânz ciorbă de varză și mâncare cu carne de porc, la regimul comun, iar la regimul diabetic și musulman, ciorbă de legume și mâncare de mazăre cu carne de vită sau carne de pasăre. Atât din interviurile desfășurate cu o parte dintre persoanele private de libertate, cât și din constatarea membrilor echipei de vizită, calitatea hranei servite corespundea din punct de vedere fizic și organoleptic.

Probele alimentare prelevate zilnic erau păstrate timp de 48 de ore, într-un frigider special destinat acestui scop,

În urma vizitei din anul 2017, echipa de vizită a recomandat urgentarea demersurilor necesare în vederea încheierii unui contract privind colectarea, transportul și eliminarea finală a deșeurilor periculoase, rezultate din activitatea medicală. Conform răspunsului unității penitenciare, a fost retrimisă solicitare Penitenciarului-Spital Colibași în vederea urgentării pe cât posibil, având în vedere și prevederile legii achizițiilor publice, a încheierii contractului privind colectarea, transportul și eliminarea finală a deșeurilor periculoase

rezultate din activitatea medicală. *În cadrul prezentei vizite, s-a constatat* că exista încheiat contract de prestări servicii cu o firmă specializată, având ca obiect colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor periculoase rezultate din activitatea medicală.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Craiova Pelendava
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Referitor la condițiile de detenție

- gestionarea supraaglomerării constatate în mai multe camere de detenție, unde persoanelor private de libertate le revenea un spațiu mai mic 4 m²/persoană, nefiind respectate prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
- relocarea deținuților din cele două camere de deținere din Secția E1 în alte spații, având în vedere numărul mare de persoane cazate, dar și condițiile improprii/necorespunzătoare de detenție (lipsa luminii naturale, a ventilației);
- dotarea camerelor cu mobilier suficient, astfel încât să răspundă nevoilor fiecărei persoane private de libertate; continuarea activității de înlocuire a paturilor cu un grad avansat de uzură, amplasate în camerele de deținere din cadrul Secției E1; placarea cu gresie a porțiunii de paviment dintre paturi în camerele de deținere din cadrul Secției E1; efectuarea lucrărilor de igienizare și reparații la grupurile sanitare din cadrul Secției E3;
- identificarea unei soluții pentru evitarea obturării luminii naturale din camera E2.12 (regim semideschis).

rezultate din activitatea medicală. *În cadrul prezentei vizite, s-a constatat* că exista încheiat contract de prestări servicii cu o firmă specializată, având ca obiect colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor periculoase rezultate din activitatea medicală.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Craiova Pelendava
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Referitor la condițiile de detenție

- gestionarea supraaglomerării constatate în mai multe camere de detenție, unde persoanelor private de libertate le revenea un spațiu mai mic 4 m²/persoană, nefiind respectate prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
- relocarea deținuților din cele două camere de deținere din Secția E1 în alte spații, având în vedere numărul mare de persoane cazate, dar și condițiile improprii/necorespunzătoare de detenție (lipsa luminii naturale, a ventilației);
- dotarea camerelor cu mobilier suficient, astfel încât să răspundă nevoilor fiecărei persoane private de libertate; continuarea activității de înlocuire a paturilor cu un grad avansat de uzură, amplasate în camerele de deținere din cadrul Secției E1; placarea cu gresie a porțiunii de paviment dintre paturi în camerele de deținere din cadrul Secției E1; efectuarea lucrărilor de igienizare și reparații la grupurile sanitare din cadrul Secției E3;
- identificarea unei soluții pentru evitarea obturării luminii naturale din camera E2.12 (regim semideschis).

4. Alte aspecte

- verificarea cu rigurozitate a dosarelor persoanelor private de libertate vulnerabile sosite prin transfer și efectuarea reevaluării situației acestora în conformitate cu prevederile legale;
- continuarea demersurilor pentru încadrarea personalului pe posturile vacante;
- alocarea unor spații corespunzătoare pentru biroul Evidența și organizarea muncii și biroul ofițerilor din sectorul operativ și dotarea acestora cu mobilier pentru păstrarea și depozitarea documentelor în condiții optime;
- urgentarea demersurilor pentru obținerea finanțării proiectului privind realizarea unui spațiu nou în incinta Penitenciarului Craiova–Pelendava care să aibă utilizări multiple „Pavilion multifuncțional: Post control – Punct primire deținuți, Sector acordare vizite”;
- continuarea demersurilor în vederea înființării unei infirmerii.

RECOMANDĂ

**Administrației Naționale a Penitenciarelor
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

- acordarea sprijinului necesar și întocmirea documentelor către Ministerul Justiției în vederea obținerii finanțării proiectului privind realizarea unui spațiu nou în incinta Penitenciarului Craiova–Pelendava care să aibă utilizări multiple „Pavilion multifuncțional: Post control – Punct primire deținuți, Sector acordare vizite”;
- gestionarea supraaglomerării constatate în mai multe camere de detenție, unde persoanelor private de libertate le revenea un spațiu mai mic 4 m²/persoană, nefiind respectate prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
- relocarea deținuților din cele două camere de deținere din Secția E1 în alte spații, având în vedere numărul mare de persoane cazate, dar și condițiile improprie/necorespunzătoare de detenție (lipsa luminii naturale, a ventilației);

- acordarea sprijinului necesar conducerii Penitenciarului Craiova–Pelendava pentru încadrarea de personal pe funcțiile vacante;
- alocarea unor spații corespunzătoare pentru biroul Evidența și organizarea muncii și biroul ofițerilor din sectorul operativ și dotarea acestora cu mobilier pentru păstrarea și depozitarea documentelor în condiții optime.

Craiova: 24 mai 2019